

ההשקעה הממשלתית בהכשרה מקצועית

שני בר-און ממון
ואתי קונור-אטיאס

ינואר 2024

מרכז אדוה
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

03 פתיחה

05 מדיניות עבודה בישראל

במבט השוואתי

06 תקצוב ממשלתי

להכשרה מקצועית

08 תוכניות להכשרה מקצועית בעת

היציאה ממשבר הקורונה

11 סיכום והמלצות

לתקציב 2024 ואילך

כותבות הדוח:

שני בר-און ממן
אתי קונור-אטיאס

גרפיקה: ליטל ביטון

צילום כריכה: [Image by standret on Freepik](https://www.freepik.com)

צוות

צוות מרכז אדוה
מנהל: ד"ר יובל לבנת
ניהול קשרי קהילה: ברברה סבירסקי
מנהל אקדמי: ד"ר שלמה סבירסקי
מנהלת תחום מגדר: ד"ר יעל חסון
רכזת מחקר: אתי קונור-אטיאס
מנהלת משרד וקשרי עיתונות: מירה אופנהיים
חוקרת: עו"ד נוגה דגן-בוזגלו
חוקר: ירון הופמן-דישון
חוקרת: ד"ר שני בר-און ממן
חוקר: מקס גרובמן
חוקרת: ד"ר פהימה עבאס
חוקרת: תהילה שרעבי
חוקרת: ד"ר מירי אנדבלד-סבג
רכזת פרוייקטים בתחום המגדר : ד"ר באקה מואסי
קריאייטיב וגרפיקה: ליטל ביטון
פיתוח משאבים: אפרת יערי

הוועד המנהל

ועדת ביקורת

פרופ' יוסי דהאן, יו"ר
גב' גילברט פינקל, גזברית
פרופ' איסמעיל אבו-סעד
ד"ר חדוה איל
פרופ' ניצה ברקוביץ
ד"ר מייסלון דלאשה
פרופ' יוסי יונה
פרופ' אורן יפתחאל
ד"ר תוויבה מג'דוב
פרופ' שושנה מדמוני-גרבר
פרופ' ריקי סויה
פרופ' דני פילק
פרופ' רחל קלוש
פרופ' אורי רם
עו"ד עולא שתייוי
ד"ר גילי תמיר

גב' רותי גור
גב' חדוה ישכר

מרכז אדוה
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

טלפון: 03-5608871

www.adva.org

contact@adva.org

המשבר הפוקד את מדינת ישראל עלול להביא להגדלת אי השוויון הגבוה ממילא, מכיוון שהמשבר איננו פוגע בכולם. בצורה דומה. אחד הדברים שברורים מאליהם הוא כי יישובי הנגב המערבי וקו העימות בצפון, כלומר האזורים שתושביהם פונו, נפגעו מבחינה כלכלית יותר ממקומות אחרים. זאת ועוד, בחלק מהמקומות – בעיקר בקו הגבול עם עזה, עסקים נחרבו עד היסוד ומקורות פרנסה רבים אבדו.

נתונים שונים משקפים את הפגיעה התעסוקתית שנגרמה מאז ה־7.10.23. מנתוני שירות התעסוקה לגבי דורשי העבודה עולה, בין השאר, כי הפגיעה חמורה

יותר בערים הקרובות לגבול עם עזה – אשקלון, נתיבות, שדרות ואופקים, כאשר העלייה במספר דורשי העבודה בסוף אוקטובר היא משמעותית יותר מאזורים אחרים.¹ מגמה זו המשיכה בחודשים נובמבר ודצמבר, אז חברו לשיאניות גם ערים אחרות.² לצד נתוני שירות התעסוקה, הביטוח הלאומי דיווח בדצמבר כי מאז תחילת המלחמה 214.9 אלף אזרחים ביקשו דמי אבטלה, מהם 145.3 אלף אזרחים שהוצאו לחל"ת שלא מרצון.³ גם בנק ישראל דיווח כבר ב־7.11.23 כי הפגיעה במשק כתוצר ישיר של אובדן ימי עבודה ושכר מוערך בחודש הראשון למלחמה בכ־10 מיליארד ₪.⁴ הבנק המרכזי אף הצביע על הפגיעה התעסוקתית הקשה בציבור הערבי בישראל.⁵

1 שירות התעסוקה, 2.11.23. [דופק שוק העבודה פרסום חודשי אוקטובר 2023](#). עמ' 16–17. כמו שמוסבר שם, לקח שלושה שבועות עד שניכרה עלייה זו, והיא ברורה רק בשבוע האחרון של אוקטובר.

2 שירות התעסוקה, 18.12.23. [דוח חודשי דופק שוק העבודה נובמבר 2023](#), עמ' 12.

3 הביטוח הלאומי (16.1.2024). [מצב מלחמה – מבקשי דמי אבטלה מהביטוח הלאומי. הודעה לעיתונות](#).

4 [ניתוח מיוחד של חטיבת המחקר בבנק ישראל: העלות הכלכלית של היעדרויות מהעבודה במהלך מלחמת "חרבות ברזל" | בנק ישראל – הבנק המרכזי של ישראל \(boi.org.il\)](#).

5 [ניתוח מיוחד של חטיבת המחקר: השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על תשומת העבודה בחברה הערבית | בנק ישראל – הבנק המרכזי של ישראל \(boi.org.il\)](#).

מנתוני שירות התעסוקה לגבי דורשי העבודה עולה כי הפגיעה חמורה יותר בערים הקרובות לגבול עם עזה – אשקלון, נתיבות, שדרות ואופקים, כאשר העלייה במספר דורשי העבודה בסוף אוקטובר היא משמעותית יותר מאזורים אחרים.

נשאלת השאלה כיצד משיבים אזור שלם – שלא לומר את רוב המדינה – למסלול של צמיחה והפעלה מחודשת של המשק? המדינה יכולה לנקוט בכיווני פעולה רבים – החל מפיצוי ישיר ועקיף, עבור בבנייה מחודשת של יישובים ואמצעי ייצור – וכלה במה שמכונה מדיניות פעילה בשוק העבודה הכוללת הכשרה מקצועית, ותמיכה בכניסת אוכלוסיות מודרות באמצעות הכשרה לשוק העבודה,⁶ בפרט לאזורים העיקריים שנפגעו – הנגב המערבי וגבול הצפון.

במסמך זה נרצה להתייחס לנתוני התקצוב הממשלתי להכשרה מקצועית, וזאת כהמשך לדוח מיוחד של מבקר המדינה בנושא.⁷ בדוח המבקר מובאים נתונים משווים, והמלצות לקידום מדיניות לשיפור מערך ההכשרה המקצועית.

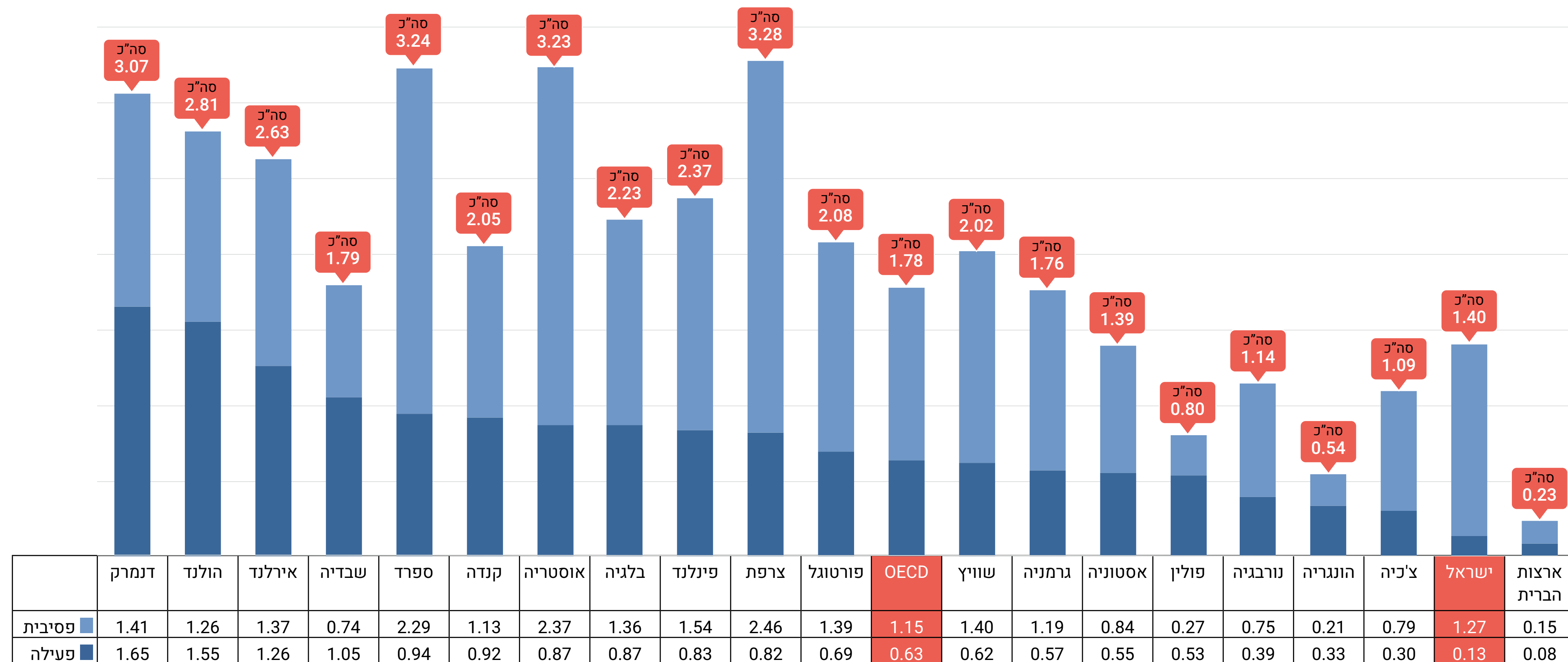
נשאלת השאלה כיצד משיבים אזור שלם – שלא לומר את רוב המדינה – למסלול של צמיחה והפעלה מחודשת של המשק? המדינה יכולה לנקוט בכיווני פעולה רבים, ביניהם מה שמכונה מדיניות פעילה בשוק העבודה הכוללת הכשרה מקצועית, בפרט לאזורים העיקריים שנפגעו.

6 להרחבה ראו למשל: גל ג'. ואח', 2020. [השקעה חברתית בישראל | מרכז טאוב \(taubcenter.org.il\)](http://taubcenter.org.il), עמ' 18 – 19. הספרות בתחום ענפה מאוד, מימי הדיון ב-WORKFARE (Peck J., 2001. *Workfare*) Maron A., & Helman S., 2017. Unravelling the politics of activation reforms: Exploring the unusual Israeli trajectory. *Social states*. New-York: Guilford Press (Policy & Administration, 51(3): 405-423), דרך סיווגים שונים של מדיניות פעילה כמו למשל: Bonoli G., 2010. The political economy of active labor-market policy. *Politics & Society*, 38(4): 435-457. לפי הטיפולוגיה של בונולי, מסמך זה עוסק בחלק של 'שיפור כישורים', ראו בעמ' 441.

7 מבקר המדינה, 2021. דוח 71 ב', [למידה לאורך החיים והכשרה מקצועית](#); וכן ראו ניתוח מפורט עד 2017 אצל: רגב א., קידר י. ופורת נ., 2020. [מערך ההכשרות המקצועיות בישראל: חסמים, כשלים ואתגרים](#). ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

הוצאה פעילה וסבילה בשוק העבודה מהתמ"ג, ישראל ומדינות נבחרות ב־OECD, 2021

ממוין לפי לפי סדר יורד של ההוצאה הפעילה מתוך התמ"ג

הערה: נתוני הסך הכל נלקחו מתוך קובץ הנתונים של ה-OECD. על כן יתכן שינוי של עשירית האחוז בעת החישוב של סך ההוצאה הפעילה והסבילה.

מקור: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=LMPEXP>

מדיניות עבודה בישראל במבט השוואתי

בישראל, ההשקעה הממשלתית בשוק העבודה נמוכה יחסית למדינות ה־OECD. בשנת 2021, ההוצאה הציבורית על מדיניות פעילה בשוק העבודה עמדה על 0.13% מהתמ"ג, לעומת ממוצע של 0.63% במדינות ה־OECD. כפי שניתן להיווכח בתרשים, בתקצוב מדיניות פעילה מדינת ישראל שנייה רק לארה"ב מהתחתית. גם כאשר מוסיפים הוצאה סבילה בשוק העבודה, בה ישראל משקיעה יותר מהממוצע (כגון דמי אבטלה או קצבאות אחרות) – מדובר ב־1.40% מהתמ"ג, לעומת ממוצע של 1.78% במדינות ה־OECD.⁸

8 2021 היא השנה האחרונה שיש עבורה נתונים. בראש כל עמודה מובא נתון המסכם את המדיניות הפעילה והסבילה בשוק העבודה מתוך התמ"ג.

תקצוב ממשלתי להכשרה מקצועית

'הכשרה מקצועית' היא ענף אחד בתוך העולם של LLL, ולצד האפיק האקדמי – המשמעותי ביותר. הוא חשוב במיוחד עבור מי שמצוי.ה בעשירוני ההכנסה הנמוכים וסיכוייו.ה להגיע למסלול אקדמי נמוכים יחסית.¹¹ אפיק ההכשרה המקצועית גם נמצא במחסור במחוזות הדרום והצפון. יתרה מזאת, לפי חישובי מבקר המדינה, כשליש משכבת הגיל כלל איננה מקבלת למידה בתקצוב ממשלתי לאורך חייה הבוגרים.¹²

אחת הדרכים האפשריות למדיניות פעילה,⁹ היא השקעה ממשלתית בלמידה לאורך החיים – LIFELONG LEARNING, ובקיצור LLL. זהו מושג מקובל לדיון במגוון מסלולי ההתפתחות של בוגרים. ות במהלך שנות הקריירה. הוא מצביע על התפיסה כי במאה ה-21 עובדים ועובדות צריכים לשמר ולשפר מיומנויות וכישורים כדי לקדם את יכולתם.ן להתפרנס בשוק העבודה. הטעמים לכך מגוונים, מאוטומציה, דרך מקצועות נעלמים ועד שינויים גיאופוליטיים כמו זה בו אנו מצויים. כולם מביאים חוסר יציבות, ודורשים מצד אחד מיומנויות כלליות, דיגיטליות למשל, ומצד שני יכולת ללמידה ספציפית ומותאמת לצורכי המשק.¹⁰

9 דרכים נוספות בהן אנו מקוות לדון בהמשך הן למשל עידוד אוכלוסיות מודרות באמצעות הכנה לשוק העבודה ותמיכה כלכלית ואחרת בכניסתן לשוק העבודה.

10 מבקר המדינה, 2021. דוח 71 ב', [למידה לאורך החיים והכשרה מקצועית](#), עמ' 314–316.

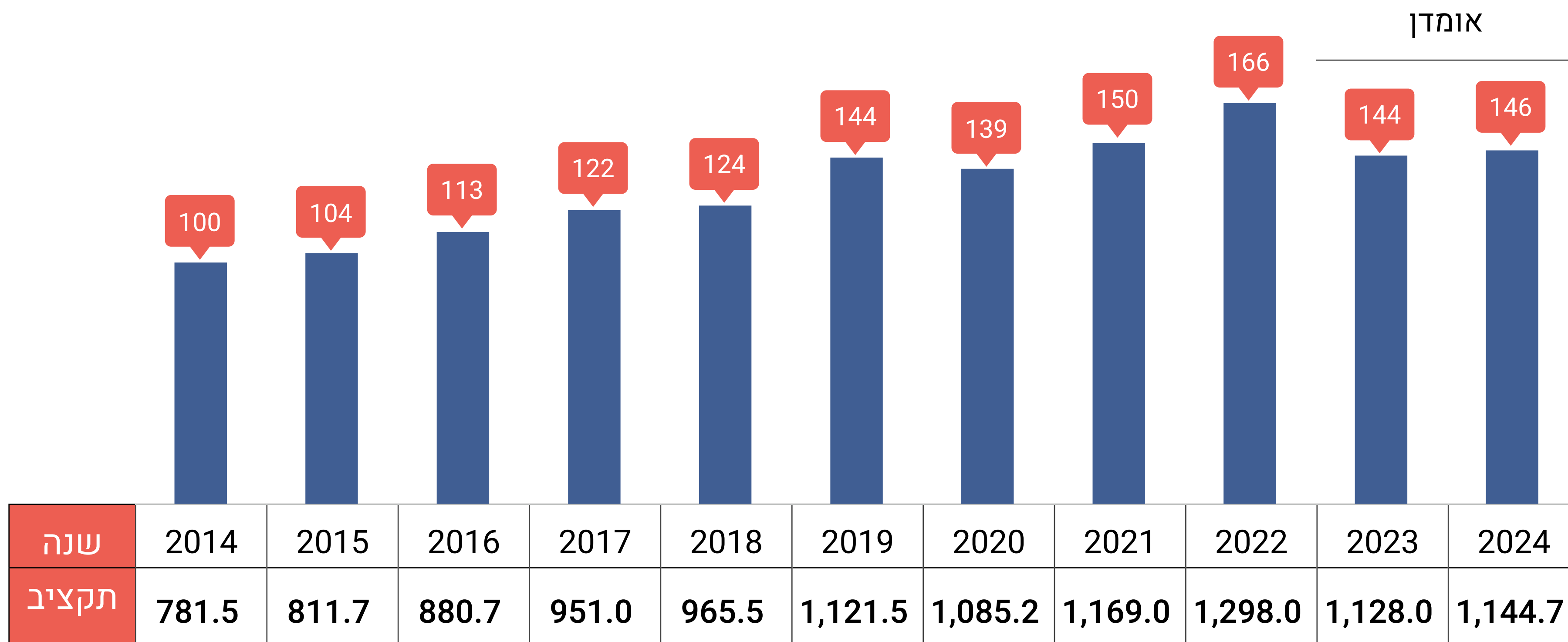
11 ההכשרה המקצועית איננה פתרון למוביליות, והיא אף עלולה להעלות את טענת ההסללה של אוכלוסיות מודרות לחלקים הפחות איכותיים של הכשרה והשכלה, ובהתאם של שוק העבודה. אכן, כך טענו למשל לגבי העלאת התקצוב של המכללות הטכנולוגיות: [הסללה בהסוואה: שדרוג המכללות להכשרה טכנולוגית בחוק ההסדרים – מרכז אדוה \(adva.org\)](#). יחד עם זאת, טענת ההסללה דורשת התמודדות ארוכת טווח שתחל לפני סוף מערכת החינוך, שם נוצרים פערים בלתי ניתנים לגישור בין קבוצות. מכל מקום, לפי ממצאי אגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר, כל לימודים מעבר להשכלה תיכונית היטיבו את השכר של בוגריהם.ן, בעיקר כאשר מדובר בקבוצות מודרות, כמו נשים ערביות או גברים חרדים: [על הפערים המגזריים-מגדריים בפרמיה להשכלה בישראל \(www.gov.il\)](#). נתונים מפורטים יותר אך פחות מעודכנים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הראו כי הכשרה מקצועית תורמת בפרט לקבוצות מודרות, ומעלה הן את השכר של בוגריה והן את שיעורי העסקתם: [שכר של בוגרי קורסים להכשרה מקצועית בישראל \(cbs.gov.il\)](#).

12 מבקר המדינה, 2021. דוח 71 ב', [למידה לאורך החיים והכשרה מקצועית](#), עמ' 334–336. המבקר בחן נתוני שכבת צעירים ממוצעת בגילאי 18–27, המונה כ-130,000 איש ואישה.

תקציב האגף להכשרה מקצועית, 2014-2024

במיליוני ₪, במחירי 2023;

נתוני ביצוע לשנים 2014-2022 ונתוני הצעת התקציב לשנים 2023-2024
שיעור השינוי בתקציב ההכשרה המקצועית ביחס לתקציב 2014 (2014=100)

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר, החשב הכללי, דין וחשבון כספי שנים שונות; משרד האוצר, קבצי פסקלי דיגיטלי לשנים 2023-2024.

נתחיל בנתוני התקצוב של האגף להכשרה מקצועית, שהוא רק אחד מתוך שישה גופים המעורבים בנושא.¹³ בין השנים 2014-2022 תקציב האגף להכשרה מקצועית עלה ב-66% מ-781.5 מיליון ₪ לערך ב-2014 ועד לשיא שנרשם בשנת 2022 – 1.29 מיליארד ₪ (במחירי 2023). העלייה בשנים האחרונות מיוחסת לתוספת משמעותית שניתנה בגין מגפת הקורונה כפי שנדון בהמשך. תקציב האגף שאושר בתקציב המדינה לשנים 2023-2024 יהיה נמוך וצפוי לעמוד על 1.12 מיליארד ₪ ו-1.14 מיליארד ₪, בהתאמה. מדובר בירידה של 13% מהתקציב שנרשם בשנת 2022 והוא יהיה דומה לתקציב שנקבע ב-2019.¹⁴

¹³ מבקר המדינה, 2021. דוח ב', למידה לאורך החיים והכשרה מקצועית, עמ' 307-308. אחת מהמלצות המבקר היא לייצר ניהול משותף למוסדות האמורים ולייצר יותר אחידות בשפתם, כמו למשל תוכניות הלימודים. יש להוסיף ולומר, כי אכן התקבלה החלטת ממשלה בנושא, אך התקצוב שלה לא בוצע.

¹⁴ הניתוח מתבסס על תקציב 2023-2024 כפי שהתקבל במאי, ולפני תיקונים שאולי יתקיימו בתקציב 2024 בעקבות המלחמה.

תוכניות להכשרה מקצועית בעת היציאה ממשבר הקורונה

בשנים 2021–2022, לנוכח השיעור הגבוה של הבלתי מועסקים שנגרם בגין מגפת הקורונה, החליטה הממשלה על מתן תמריצים שתכליתם לעודד מדיניות פעילה בשוק העבודה, ובהם הקצאת תקציבים ייעודיים להכשרה באמצעות מעסיקים ובמקום העבודה. כיווני פעולה אלו הומלצו במגוון דוחות, כולל אצל המבקר, אשר הצביע על הנתון כי רק 7% מההכשרה המקצועית הציבורית נעשית באמצעות מעסיקים.¹⁵

בעקבות שינוי המדיניות, ניתן לראות עלייה של 20% בתקציב: מ־1.085 מיליארד ₪ ב־2020 ל־1.16 מיליארד ₪ בשנת 2021, ול־1.29 מיליארד ₪ בשנת 2022, שבה שב המשק בהדרגה למסלולו.¹⁶ במבט על סעיפים מתוך התקציב הכולל בולטים שניים. האחד, הכשרה במקום העבודה, אשר תקציבה עמד על 3.9 מיליוני ש"ח בשנת 2021, ו־39.9 מיליון ₪ בשנת 2022, פי 10 בערך. השני, ובולט במיוחד, סעיף שנצבע כתוספת לקורונה – הכשרות באמצעות מעסיקים, שהחל בשנת 2021 בתקצוב של 13.3 מ"ח, בעוד בשנת 2022 תוקצב ב־86.7 מ"ח. תקציבים נרחבים אלו הוקצו במסלולים שהומלצו קודם למשבר הקורונה – בשיתוף פעולה עם מעסיקים ובהכשרה במקום העבודה לפי החלטות ממשלה, אשר עד אז תוקצבו במשורה.

בשנים 2021–2022, לנוכח השיעור הגבוה של הבלתי מועסקים שנגרם בגין מגפת הקורונה, החליטה הממשלה על מתן תמריצים שתכליתם לעודד מדיניות פעילה בשוק העבודה, ובהם הקצאת תקציבים ייעודיים להכשרה.

15 בין ההצעות האחרונות ניתן למנות את הצעת 'המקפצה' בהובלת ארגון 121: הצעת המקפצה לתקציב המדינה לשנים 2023–2024; וכן את הדוח המסכם של הוועדה לקידום תחום התעסוקה 2030; ומגוון דוחות ופעילות של המכון הישראלי לדמוקרטיה, כולל מעקב עד מאי 2023: סיכום דיון כנס אלי הורביץ לכלכלה וחברה 2023.

16 שיעור השינוי בין השנים 2020 ל־2022, התקציב במחירי 2023.

משבר הקורונה יצר אם כן הזדמנות ליישום רפורמה בהכשרה המקצועית המתקצבת, באמצעות סעיפים תקציביים חדשים וייעודיים. בשנת 2022 עברו 16,922 א.נשים הכשרות במימון המדינה, 11,235 הוכשרו במסלולים בשיתוף מעסיקים.¹⁸ כמות ההכשרות במקום העבודה ודרך מעסיקים עלתה באופן תלול,¹⁹ ואינדיקציות ראשוניות מלמדות כי המקצועות שנלמדו היו רלבנטיים יותר לצורכי שוק העבודה – לעומת 2019.²⁰ נתונים סופיים עדיין אינם בנמצא.

אך בתקציב שאושר במאי 2023 – עוד טרם המלחמה – סך התקציב לסעיפים אלו ירד ב-67% לעומת תקציב 2022. בין השאר, בתקציב ל-2023 – 2024 בוטל הסעיף התקציבי של הכשרות דרך מעסיקים ונפתח סעיף דומה במשרד הכלכלה והתעשייה, תחת השר ניר ברקת, אך בתקציב נמוך

18 [שוק העבודה בישראל 2022 תמונת מצב ופעילות משרד העבודה](#), עמ' 99.
 19 שבע, נ., אוגוסט 2023. [שוק העבודה בישראל ובמדינות ה-OECD בעידן שלאחר משבר הקורונה](#). ירושלים: הכנסת, מרכז המידע והמחקר. לפי נתוני מינהלת המעסיקים שהוקמה לצורך מימוש המדיניות, ההכשרה נשאה פרי הן בהלימה לביקוש בשוק העבודה, והן מבחינת התשואה בשכר עתידי: [סיכום מושב ההכשרות המקצועיות | כנס אלי הורביץ לכלכלה וחברה ה-30 | המכון הישראלי לדמוקרטיה](#).
 20 פלוג ק., ואחרים, 2023. [כנס אלי הורביץ 2023 | מינהלת המעסיקים ופיתוח ההון האנושי, המלצות וקווים מנחים ליישום](#). המכון הישראלי לדמוקרטיה.

תקציבים ייעודיים להכשרה מקצועית בעת משבר הקורונה, 2021-2024

ביצוע לשנים 2021-2022 ואומדן לשנים 2023-2024,¹⁷ במיליוני ₪, במחירי 2023

סעיף	2021	2022	2023	2024
הכשרה במקום העבודה	3.9	39.9	לא פורסם	לא פורסם
הכשרות מתקצבות – קורונה	13.5	5.2	לא פורסם	לא פורסם
הכשרות בשיתוף מעסיקים – קורונה	13.3	86.7	45.5	44.6
פיתוח והכשרות ופרויקטים דיגיטליים – קורונה	1.2	4.7	לא פורסם	לא פורסם
סך הכל	31.9	136.5	45.5	44.6

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר, החשב הכללי. דין וחשבון כספי שנים שונות; קבצי פסקלי דיגיטלי לשנים 2023 ו-2024.

17 יכול להיות שחלק מהם תוקצבו אך נראה זאת רק בביצוע של 2023 – 2024, ולכן כתוב 'לא פורסם'.

**המלצת המבקר
ואחרים להרחבת
הכשרת מבוגרים
לתעסוקה יושמה
בהיקף נרחב בשנים
2021–2022. למרות
אינדיקציות להצלחה
היא הופסקה עם קום
הממשלה הנוכחית
עוד בשנת 2022.**

אם כן, ניתן ללמוד כי המלצת המבקר ואחרים להרחבת הכשרת מבוגרים לתעסוקה באמצעות מעסיקים, אכן יושמה בהיקף נרחב בשנים 2021–2022. למרות אינדיקציות להצלחה בשלושה מישורים – כמות ההשמות, אחוז מתוך המוכשרים שהושמו בארגון המכשיר, ורמת השכר לפני ואחרי ההכשרה,²⁴ היא הופסקה עם קום הממשלה הנוכחית עוד בשנת 2022. בתקציב לשנים 2023–2024 נעלמו רוב התקציבים העודפים במסלולי ההמלצות האמורים.

ב־48% מזה שבוצע ב־2022, ויעמוד בשנים 2023 ו־2024 על 45.5 ו־44.6 מיליון ₪, בהתאמה (במחירי 2023).²¹ משרד הכלכלה השיק תוכניות דומות מאוד לאלו שיושמו דרך מינהלת המעסיקים שהוקמה ביציאה מהקורונה, אך לאור השינויים התקציביים והעברת התקציב למשרד הכלכלה אבדה לה שנה, והתוכניות נחנכו מחדש רק כחודש לפני המלחמה, בתקציב מצומצם יותר.²²

כבר בסוף שנת 2022 חלה האטה בתוכניות, ובדוח לאותה שנה של שירות התעסוקה צוין כי – "במהלך שנת 2022 לא פורסמו קולות קוראים חדשים [להכשרות דרך מעסיקים] בשל קיצוץ בתקציב המיועד לכך".²³

21 התקציב עומד על 45.5 מיליון ₪ במחירים שוטפים בכל אחת מהשנים 2023 ו־2024.
22 דבר, 11.9.23. [בהיקף 45 מיליון ש"ח: משרד הכלכלה פתח מסלולי סיוע להכשרת עובדים](#).
23 שירות התעסוקה, דוח לשנת 2022, עמ' 83.
24 [שוק העבודה בישראל 2022 תמונת מצב ופעילות משרד העבודה](#), עמ' 99.

תקופת הקורונה גרמה משבר עצום בשוק העבודה, בישראל ובעולם. ההתאוששות ממנו היתה תלויה ביכולת הלמידה וההתחדשות, בין השאר באמצעות הכשרה מקצועית. המשבר הנוכחי שונה אומנם, בעצם זה שאיננו חובק עולם. יחד עם זאת, גם הפעם כדאי להיבנות מהמשבר באמצעות מנגנוני הפעלה של שוק העבודה הישראלי, ובפרט בנייה מחודשת של מערך ההכשרה המקצועית תוך הרחבת התקצוב הממשלתי. ללא צעדים אלו, המשק ייוותר מאחור, וגרוע מזאת – רבים האזרחים והאזרחיות שיתקשו למצוא את מקומם מחדש בשוק העבודה, בעיקר מי שגורלן לא שפר עוד קודם.

בהמשך להמלצות קודמות יש להפעיל מחדש תוכניות לטיוב המערכת ללמידה לאורך החיים בערוץ ההכשרה המקצועית.²⁵ כעת, כאשר תקציב 2024 נפתח מחדש, יש לשפר את מערכת ההכשרה המקצועית, לאחד את שפתה וניהולה בהתאם להמלצות המבקר, ולהחזיר תקציבים ייעודיים להתאוששות המשק דרך למידה והכשרה מקצועית כללית וספציפית.

לצורך זאת יש לטייב את המידע הקיים על החוסרים בשוק העבודה בטווח הקצר, הבינוני והארוך; לברר את הצרכים והרצונות של מי שהקריירה הקיימת שלהם נפגעה מאז תחילת המלחמה; ולקיים מערכת איכותית להתאמת הכישורים והיכולות לצרכים.

25 ראו גם: קרן ברל כצנלסון, 3.10.21. [השלכות התקצוב החסר של הכשרות מקצועיות: אבטלה גבוהה ושכר נמוך](#).

סיכום והמלצות לתקציב 2024 ואילך

מרכז אדוה

 adva.org